

ESQUERRA

REDACCIÓ:

Màrtirs de Jaca, 9

SUBSCRIPCIÓ:

1'75 pts. trimestre

ANUNCIS: Preus convencionals, segons tany i número d'insercions.

ANY II - NÚMERO 78

OLOI, 21 DE DESEMBRE DEL 1935

PREU 15 cèntims.

On som, ara?

per J. FÀBREGA

Els qui hem tingut prou paciència per a passar quarts, hores i dies regirant els fulls d'aquests llibres que es diuen Històries; els qui hem volgut comprovar i controlar al llarg d'aquests llibres les lluites dramàtiques i sagnants que s'han consumat a través de tots els temps i de tots els llocs, ens veiem ara abocats a un nou cataclisme inevitable, fatal. La Història és així: de repetició. Ningú es pot sorprendre, perquè no hi ha alligonament. Fets espantosos han succeït, paral·lels als actuals. Homes de semblances més o menys autèntiques, als actuals prohoms nacionals i estrangers, han viscut en èpoques més o menys pretèrites. Afany despreciables han separat també les classes socials, com avui, i rius de rancúnies, d'odis destructors, enceneren la guerra i correnen torrents de sang, que tenyiren de roig la terra; tot per afany de domini, de superació, d'egoisme fraticida. No és doncs nou, no, el present històric, ni ens sorprendran les seves conseqüències, siguin les que siguin.

Vivim una època de grans commocions socials. La Història ens mostra com els canvis profunds operats en la Humanitat van sempre precedits d'aquestes convulsions, d'aquests trasbalsos que anuncien el traspàs d'uns valors inservibles, per a donar vida a d'altres de nous, puixants, prometedors d'un més gran benestar social, desapareixent així els privilegis per una part i l'opressió per l'altra.

Difficil serà l'escamoteix. Difficil l'engrillonament. El poble viu i sent i comprèn. No el convenceran vanes promeses, que fins avui no ha aconseguit. Nous anhels de regeneració l'empenyen a conèixer una nova vida menys trista i miserable. Que es convencin els actuals rectors i directors d'estats, interns i forans. No seran els massa usats i esmicolats principis de «Dios, Patria y Rey», que amansiran el poble. Prou vegades fou enganyat i escarmentat. Obres, obres i no xerrameca, que n'hi ha molts d'obriers parats i fills que demanen pa a llurs pares, i pares que han d'abandonar la llar aimada per anar a destruir altres llars.

Mantes vegades s'ha anunciat el fracàs del règim capitalista, que és, a la fi, no res menys que règim de casta. Crim, podem dir-ne, de lesa Humanitat, és el destruir a milers de tones els productes alimenticis, mentre hi hagi milers d'homes que pateixen fam. I s'han comès els fets i la premsa se n'ha fet ressò. Règim capitalista! Règim feixista! Al costat de la Rússia actual quins aventatges poden mostrar. La Itàlia feixista és un enigma. Ha abocat els seus exèrcits potents i destructors sobre un Estat indefens. Ha amenaçat amb una guerra europea si se li impedia portat a terme el seu... diem-ne atropell. A Ginebra, de primer, un altre estat de règim capitalista, es volgué mostrar ferm, oposant-se al temerari. Passaren dies, setmanes, mesos... Ah! Però cancelleries, converses secretes, maniobres secretes, ho han trasbalsat tot. Una casa reial perillava, i un règim també. Anglaterra, de règim capitalista, viu de les seves colònies; Itàlia, necessita també colònies per a viure. Un tauró no es pot menjar un altre tauró: seran més digeribles les sardines. Però el Món fa el seu judici, i el Món no és una raça ni una casta privilegiada. El Món vol, per damunt de tot, que sigui en ell i per a ell l'ideal sublim i grandios de fraternitat i redempció. Heus-ací el què vol la Humanitat.

I quan uns homes grans predicaren aquests dos principis, allà temps ha, començà el preludi (Revolució francesa) d'aquest gran drama que ara encara vivim, i que no sabem quant durarà.

Temps després, el 1914, s'aixecà el teló i el primer acte, sagnant, terrible, esfereïdor, acabà donant part de la raó a qui la tenia. Desaparegueren cases reials, es fongueren i naixeren estats; règims nous han produït trasbalsos i... quanta sang, quants mutilats, cecs, orfes. Després, misèria...

On som ara? On anem?

Qui hagi d'oïr que escolti i qui hagi de veure, que obri els ulls. Perquè hi ha una fada que recorre la Terra de l'un a l'altre extrem, i aquesta fada es diu fam, misèria, deshonor... I aquesta fada no es cansa i diu noms i detesta règims decaiguts. I el Poble l'escolta, la seva fada, i amb ella... Ah! Amb ella no pot sucumbir. Reeixirà.

Comentari

Crisi

La darrera crisi, innegablement, té una extraordinària importància, tant pels motius que la produïren, com per la forma amb què s'ha donat la sensació que es resolva. Representa la fallida de la capacitat de govern de les dretes, les quals massa atentes a llurs interessos i massa ambiciosos de comandament absolutista, ho han perdut tot, àdhuc allò que val més que tota política, com és una execució d'honestedat i honorabilitat. Després de la derrota soferta en la darrera batalla que dirigia l'estratega i cabdill ceditista, Josep M.ª Gil Robles, no s'ha pogut ni tan solament tenir el consol de poder enviar als amics i correligionaris aquells formosos mots: «Tot s'ha perdut, menys l'honor», puix que àdhuc aquest caire de virtut política que ha de respectar tot home de govern, per damunt de tota conveniència personal o de partit, no s'ha pogut salvar, en aquest lamentable bienni dretà. Les successives crisis que s'han produït durant l'interval d'aquests darrers dos anys, han estat totes provocades per la jesuítica diplomàcia —els mitjans justifiquen els medis— de la Cera, volem dir, de la Ceda, la qual astutament i graonadament anava ensenyorint-se del Poder, per tal de realitzar més endavant, quant tingués assegurat l'èxit, el seu premeditat pla de capgirar fonamentalment la Constitució i substituir-la per una altra, obertament de cara a restaurar privilegis, a l'estil de la que no fa molt de temps instauraren els catòlics feixistes austríacs. La Ceda havia donat ja quasi tots els passos; havia ajudat Lerroix; havia col·laborat amb Lerroix; li faltava només donar l'últim pas, pujar l'últim graó de l'escala del Poder i abastar el fruit que ella més cobejava, ço és, la Presidència. I aquesta li fou negada, quan la seva apetència i fam de governar era més gran i quan el seu illustre *Jefe*, que mai l'erra, tenia el gest més espartà, més exigent i més amenaçador que mai!

La crisi, diu «El Debate», només està resolta en teoria. Dintre pocs mesos, deia